

NASLOV NALOGE: **ATILA V NOVI PREOBLEKI**

Avtorji:

Devetošolke: Sofija Jurjovič, Eva Kavaš, Nadja Kapun, Tijana Rožanc, Larisa Šafarič

Sedmošolca: Gal Zalokar, Jernej Jurjovič

Šestošolca: Alen Divjak, Staš Sterniša

Mentorica: mag. Bernarda Roudi, prof. zgodovine in geografije

Somentorja: Boštjan Baranja, računalnikar; Peter Korošec, prof. matematike

Povzetek naloge

Na območju Radgonsko – Kapelskih goric od leta 2001 poteka pohodniška Atilova pot, ki privablja številne obiskovalce iz domačih in tujih krajev. Na poti jih pozdravljajo napisi na tablah, kjer Atila obiskovalce pozdravlja v prvi osebi in jih opozarja na krajevne naravne in družbene znamenitosti. Želja prebivalcev občine Radenci, občinskega turističnega društva, mladih iz OŠ Kapela ter animatorjev v okviru Zdravilišča Radenci je, da bi postala sicer priljubljena Atilova pot še privlačnejša za številne, zlasti mlade obiskovalce. Prav s tem namenom smo avtorji naloge Atila v novi preobleki podali številne nove ideje za oživitev omenjene turistične poti v kapelskih goricah, za kar so zagotovljeni tako naravni pogoji /relief, ugodna klima, rastje, nahajališče vrelic mineralne vode/ kot tudi družbeni pogoji /bogata kulturna in kulinarčna dediščina številnih sakralnih objektov, arhitektura ohranjenih zidanic, številni običaji/.

Cilj naloge je predstaviti številne sodobne aktivnosti na že izoblikovani turistični poti ter povezati tradicijo s trendom. Tako smo pri pripravi naloge vključili številne sodobne pristope in aktivnosti, kot je uporaba umetne inteligence, QR KODE, kulinarike, likovni in literarni izdelki v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku, izdelava prospektov, magnetkov in razglednic ... kar bo vso to tradicionalno dediščino prikazalo v novi – trendovski podobi in jo tako ponudilo gostom na ogled. V nalogi smo prikazali, kje na sami poti lahko obiskovalci uporabijo sodobne pristope in izvedejo določeno aktivnost in tako priljubljeno pot naredijo še privlačnejšo za goste. Podali smo tudi predloge, kaj bi se še dalo storiti na področju turistične ponudbe in kako bi to storili, da bi bila naša ponudba za turiste še bolj zanimiva in vredna ogleda.

V nalogi so predstavljeni tudi načini trženja ponudbe, kjer bo največji delež pri reklamiranju in trženju ponudbe morala nositi občina Radenci in turistična društva v njej. Za uspešno trženje pa bo potrebno vključiti čim več občanov, predvsem mladino in člane turističnega društva ter vzpostaviti še tesnejše sodelovanje z Zdraviliščem Radenci, od koder prihaja veliko obiskovalcev na Atilovo pot. V izdelavo spominkov bo treba vključiti domače zasebnike, prav tako jih vzpodbuditi k proizvodnji in trženju »Atilovih medenjakov«, napitkov ter številnih drugih kulinarčnih produktov, ki jih trenutno v kraju Kapelski Vrh primanjkuje. Prav tako bo potrebno poskrbeti za dodatno reklamo v različnih turističnih, popotniških in drugih revijah. Vse te ideje nam je uspelo združiti v nalogo, ki smo jo popestrili še z reklamnim materialom, namenjenim obiskovalcem naše poti, podrobnejšim zapisom aktivnosti in receptom za izdelavo tradicionalno – sodobne kulinarike.

Nalogo je mogoče dobiti v krajevni knjižnici občine Radenci, v šolski knjižnici OŠ Kapela in OŠ Radenci, na TIC Radenci ter v Zdravilišču Radenci. Izvod imajo tudi avtorji in mentorji.

Ključne besede: Atilova pot, tradicija, trend, turistična ponudba, trženje ponudbe

Uvod in namen naloge

Hunski vladar Atila je resnična zgodovinska osebnost, ki je vladal v Evropi v 5. stoletju, ogrožal Zahodno rimsko cesarstvo ter bil strah in trepet takratnih ljudstev. Ker se je odpravil kot vodja barbarskih Hunov na vojni pohod proti Rimljanom, so ga povsod po Evropi ohranili v ljudskem spominu in domišljiji vse do 20. stoletja. Tako naj bi po ljudskem pričevanju hodil tudi v naših krajih sredi kapelskih gor, kjer se je po več kot 1000 letih ohranil spomin nanj v številnih legendah. Raziskali smo **TRADICIJO** / zgodovinske zapise v številnih virih/ ter dodali **TRENDE** /sodobni pristop k oživitvi turistične Atilove poti /aktivnosti na poti z uporabo sodobne tehnologije, vključitev lokalne kulinarike v trendovski preobrazbi, zapise učencev, umetniške izdelke, promocijski spot/. Na to temo smo izvedli tudi delavnice za nadarjene ter vse trendovske naloge vključno s kulinariko tudi preizkusili. Vse to pa želimo preko dramatizacije in turistične ponudbe in trženja prikazati tudi na tržnici, kjer se bo Atila predstavil v novi, trendovski preobleki - v prvi osebi.

TRADICIONA: *ATILA MED RESNIČNOSTJO IN LEGENDO*, avtorja: Gal Zalokar, Jernej Jurjovič

ATILOVA POT V RADGONSKO KAPELSKIH GORICAH

Hunski vladar Atila ali Bič božji, naj bi se po pričevanju ljudske legende ohranjene v Radgonsko-Kapelskih gor, na svojih bojnih pohodih ustavil tudi v teh krajih. Od leta 2003 vodi skozi Kapelske gorice na novo oblikovana Atilova pot, kjer obiskovalce pozdravlja preko 12-tih točk-tabel z napisi, Atila v prvi osebi. Ideja o tem se je pred leti porodila avtorici zapisov na tabli, mag. Bernardi Roudi, ki je skozi literaturo spoznala tega legendarnega hunskega vladarja. Vsako leto na pot popelje učence in ljubitelje zgodovine, dvakrat pa je pripravila tudi raziskovalni mednarodni likovno - zgodovinski tabor, ki so se ga učenci z navdušenjem udeležili. Na Atilovi poti smo udeleženci iskali literaturo o Atili v slovenskem in nemškem jeziku, ustvarjali likovne in kiparske izdelke, pečate, si izmišljevali legende, ustvarjali pesmi, stripe, zgodbe... jih prevajali v nemški jezik ter ga iskali med legendo in resničnostjo.

Naš glavni namen je bil:

- spoznati Atilovo pot,
- ugotoviti kaj je legenda in kaj resničnost,
- ustvarjati in pustiti domišljiji prosto pot,
- ohranjati naravno in kulturno dediščino,
- spoznati krajinsko arhitekturo,
- izražati se v domačem in tujem jeziku,
- ustvarjati na umetniškem in kulinaričnem področju

SLIKA 1: EX LIBRIS, Atila rex, Gal Zalokar

LEGENDE IN PREROKBE O ATILI avtorja: Alen Divjak, Staš Sterniša

Legende o hunskem kralju Atili iz 5. stol., njegovem gradu in zakladu še danes (po tisočletju in pol), burijo domišljijo tako v slovenskem kot v širšem evropskem prostoru.

O Atili in Hunih govorijo že poročila poznoantičnih in zgodnj srednjeveških avtorjev 4.-6. stol: Ammianus Marcellinus, Priskus, Jordanes idr. (*Šmitek, Zmago 1998: Kristalna gora, mitološko izročilo Slovencev, Ljubljana 1998*). Tem zapisom časovno sledijo starogermanske junaške sage, pesmi in epi, ki opisujejo dramatične trenutke vzhodno germanskega in hunskega sosedstva - Waltharilied, norveški Thidreks sagi, latinski ep iz 9. stol. Waltharius menu fortis (*Šmitek, 1998*). Ta dela so bila zapisana med 12. in 15. stoletjem.

Srednjeveške latinske kronike črpajo iz virov 4. do 6. stoletja. V severni Italiji so se ohranile *Liber Atillae*, ki opisujejo hunsko zavzetje Akvileje in Padske nižine; na Madžarskem kronike *Gesta hunorum* in *Gesta hungarorum* (*Šmitek, 1998*). Od 16. stoletja naprej so začele v evropskem prostoru izhajati o Atili in Hunih povesti in romani. Na Slovenskem sta izšla dva romana: *Ellert, Gerhart 1963, Atila, Cankarjeva založba, Ljubljana 1963* in *Gardony, Geza 1973, Atila, bič božji, Pomurska založba Murska Sobota 1973*.

Ljudsko ustno izročilo o Atili in Hunih je razširjeno po vsej Evropi. V njem ima posebno poglavje slovensko ljudsko izročilo o Atili. Atila nastopa na Slovenskem kot kralj Hunov ali Madžarov, v današnjem hrvaškem delu Istre pa kot poveljnik Francozov, Grkov ali Slovanov. Med Furlani se je o Atili govorilo šele v obdobju med 6. in 12. stol. (*Šmitek, 1998*). V Istri sta znani dve srednjeveški hrvaški verziji madžarske *Gesta hunorum*, Konstantin Porfirogenet je v 10. stol. imel Atila za kralja Avarov, iz nemškega imena za Pečenege (Bessenaere) pa naj bi domnevno nastala slovenska beseda *pesajnar* ali *pesjanar* za psoglavca (*Šmitek, 1998, str. 161*). V 16. stol. je Nicoletti poročal o Slovencih na Tolminskem kot o ostankih starih Hunov. Prebivalci Gore so menili, da se razlikujejo od Slovencev in da so potomci Atilovih vojščakov (*Černigoj, France 1997, Mož in čemerika, Žalostne in vesele z Gore in Dežele, Ajdovščina 1997, str. 25*).

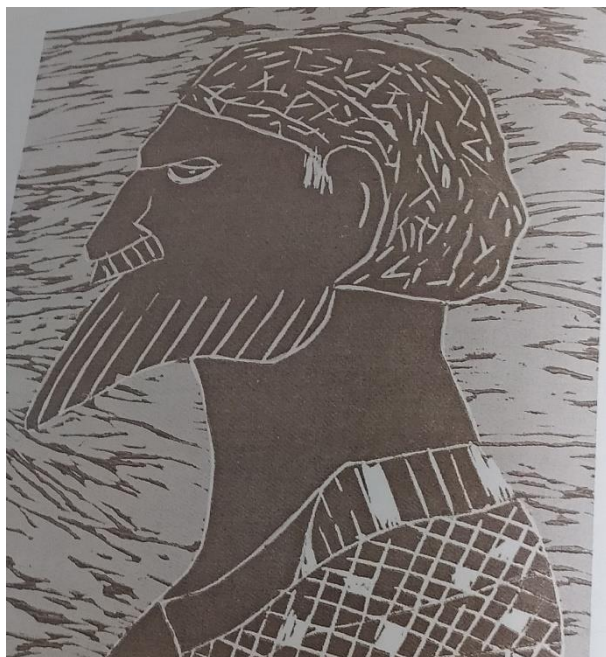
Slovensko izročilo o Atilovem rojstvu pripoveduje, da se je otrok spočel iz zveze kraljične in psa (*Šmitek, 1998*). Po Tolminskem in Benečiji pripovedujejo, da je bil Atila sin lepe kraljične, ki jo je oče zaprl v samoto in ji podaril psa. Iz te zveze se je rodil pol pes pol človek. Dobil je ime »Pes Marko«. Bivališče Psa Marka naj bi bilo po pripovedovanju na Visokem Gradu pri Kostanjevici (*Trdina, Janez 1882, Bajke in povesti o Gorjancih: Ljubljanski zvon, 1882, str. 252-253*).

V vzhodni Sloveniji je bilo o pasjeglavcih razširjeno izročilo, da so preganjali, mučili in pobijali zlasti kristjane in uživali njihovo meso in kri. Njihova bivališča in svetišča so bila onkraj Mure (*Pajek, Janez 1884, Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev, Ljubljana, 1884, str. 160-161*). Obstajajo pa tudi povezave Atila z grško mitologijo (lik Polifema, Midasova ušesa, Ojdipov motiv). V nemški literaturi se je ohranila Waltharilied, kjer se pojavita kot talca na Atilovem dvoru princ Walther in princesa Hildegund. Odločita se za pobeg domov z delom Atilovega zaklada, zasleduje pa ju Atilov vazal Hagen z enajstimi hunskimi vojščaki. Osnovne sestavine te zgodbe so prepoznavne tudi v ljudskih pesmih o kralju Matjažu in turški ječi, kjer Marjetica, hči turškega cesarja Atila pobegne z Matjažem čez reko Donavo (*Šmitek, 1998*). Na Slovenskem je bil znan znameniti izrek, »da trava ni več ozelenela tam, kamor je udarilo kopito hunskega konja« (*Pajek, 1884*). Ustna pričevanja pa so se ohranila tudi o vdoru Atilove vojske v Furlanijo ter o kugi in lakoti, ki se je pojavila ob tem. Izročilo o Atilovem rušenju v Istri se je

ohranilo v povezavi z italijanskimi svetniškimi legendami. **Ljudska domišljija je videla Atilov grad na hribčku pri Kapeli, kjer so ostanki poznosrednjeveške utrdbe (v Pokrajinskem muzeju v Mariboru je iz Spodnjega Kocjana bronasta sekira); na zahodnem pobočju grebena jugovzhodno od Kapele je z dvojnim jarkom in nasipom utrjena 9 m visoka in 35 m široka kopa, ki jo ljudsko izročilo omenja kot Atilov grad. Najbrž pa je rabila kot zavetišče pred napadi Madžarov v 10. stoletju. V nasipu so bili ugotovljeni sledovi palisad, v kopi pa najdbe živalskih kosti in srednjeveške keramike; tod naj bi bil najden kamen,** (*Corpus Inscriptionum Latinarum III, edd. Th. Mommsen, 247 – podatki iz Pokrajinskega muzeja Murska Sobota, Irena Šavel, 2003*). Takšno mnenje se je ohranilo po zaslugi Antona Krempla, ki je leta 1845 poročal o odkritju Atilovega kamna z napisom iz leta 442 in o najdbah nenavadno velikih kosti. Grad naj bi bil napravljen iz lesa in v njem je najprej prebival grof Kocjan, začetnik rodbine Kacijanarjev (*Stopar, Ivan 1993, Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji, Ljubljana 1993*).

V svoji spalnici je imel skrit izhod, skozi katerega je pobegnil vsakokrat, kadar ga je ogrožal Atila. Hunski vladar pa se je skrival v bližini in neko noč pridrvel v grad. Grofovo posteljo je našel še toplo, zato je natančno preiskal prostore in grofa v njegovem skrivališču ubil. S tega gradu je nato vladal vse do smrti (**ustno izročilo med krajani Kapelskih goric 2001, Pravljice in druge zgodbe iz naših krajev v spomin našim prednikom, Pozabljeno v predalih 2, Izbor ljudskih in starih še ne objavljenih besedil iz Prlekije, Zavod za kulturo in izobraževanje Ljutomer, Ljutomer 2001**). Zgodba o grofu Kocjanu je zanimiva, ker govori o lesenem bivališču, kakršno je po Priskovem izročilu res obstajalo nekje v Panonski nižini. Na območju kapelskih goric pa obstajajo zaselki: Kocjan, Spodnji Kocjan in Zgornji Kocjan. Glede kraja in načina Atilovega pokopa slovensko pripovedništvo mdr. govori tudi:

- **o Atilovem grobu med gabrom ali tremi hrasti pri Kapeli, kjer je stal njegov grad** (*ustno izročilo med krajani Kapelskih goric 2001, Pravljice in druge zgodbe iz naših krajev v spomin našim prednikom, Pozabljeno v predalih 2, Izbor ljudskih in starih še ne objavljenih besedil iz Prlekije, Zavod za kulturo in izobraževanje Ljutomer, Ljutomer 2001*).

Številna ledinska imena in arheološka najdišča, ki so jim nadeli ime Atila ali Hunov, dokazujejo, kako živo je bilo to izročilo še vse do začetka 20.stol. Obstajajo še žive priče dogodkov, ko so se domačini sami lotevali izkopavanja »Atilovega groba«. Prva poročila kronista o takšnih akcijah datirajo že v 16. stol. Nekatere reliefe iz antičnega in srednjeveškega obdobja, vzdane v stene cerkva ali na portalih (*Celje, Idrija, ponekod v Istri*) so imeli za Atilove portrete (*Matičev, 1948*). Atilov duh se je podnevi pojavljal v osebi lepo oblečenega lovca, ponoči pa je v podobi hudiča ali v družbi z njim čuval zaklad in ob svojem grobu prešteval naropani zaklad (**ustno izročilo med prebivalci Kapelskih goric**).

SLIKA 2: ATILA PO MOJI PODOBI, STAŠ STERNIŠA

LEGENDE V KAPELSKIH GORICAH:

Ohranile so se pod naslovi: *Atilov grad v Štjovi grabi; Lukmanca v Murščaku; Kralj Atila ugrabil ogrskemu kralju ženo Alenko; Legende o kralju Atili in grofu Kocjanu; Še o Atilovem gradu v Štjovi grabi; Kmet odkrije podzemeljski rov, ki je vodil v grad v Štjovi grabi; Hunskega kralja Atila, ki je živel v gradu v Štjovi grabi, so pokopali med dva debela hrasta.*

Legende so objavljene v delu Pravljice in druge zgodbe iz naših krajev v spomin našim prednikom, *Pozabljeno v predalih 2, Izbor ljudskih in starih še ne objavljenih besedil iz Prlekije, Zavod za kulturo in izobraževanje Ljutomer, Ljutomer 2001).*

SLIKA 3: Zloženska Atilova pot v nemškem jeziku, foto: Alen Divjak

TREND: ATILA V DOMIŠLJIJI UČENCEV, DELAVNICE Z UPORABO SODOBNE TEHNOLOGIJE, KREATIVNO, KULINARIČNO IN UMETNIŠKO USTVARJANJE

1. Atila v novi preobleki, avtorice: Sofija Jurjovič, Nadja Kapun, Larisa Šafarič DRAMATIZACIJA

(Učenke sedijo in se pogovarjajo v kapelskem narečju)

Nadja: Alo kak se vam zdi Atila pri zgodovini?

Larisa: Meni je ful zanimivo samo blo bi fajn če bi ga lahko spoznali ker jas ne verjamem ka je bil taki.

Nadja: Urok pravi da če daš 5 Atilovih stvari na mizo in greš ven se nekaj zgodi.

Larisa: Jas temu ravno ne verjamem. Ampak spleča se probati?

(Vzamejo stvari v učilnici jih dajo na mizo in odidejo, odprejo se vrata in tam je Oliver v podobi Atila s Pio, ki je njegova prva žena).

Nadja: Mmmmmm. Se mi zdi da je delovalo.

Oliver Atila: Kje sva zdaj ?? Kje bojišče in vojaki. Kdo so te?

Pia : Mislim da sva v prihodnosti.

Nadja in Larisa: Zdravo

Oliver - Atila: Ego sum Atila, flageum dei, sem, Atila Bič Božji?

Larisa in Nadja: Kdo pa je s tabo?

Pia: Jas sem Alenka iz Šutjove grabe, Atilova prva žena.

Oliver - Atila: Koga briga! Mar mi ne boste razkazali tega dvorca (Najprej jezno potem pa začudeno)

Nadja in Larisa: Šole? To je naša šola na Kapeli, ki je UNESCO SREDIŠČE, KULTURNA ŠOLA, naš hram učenosti.

Oliver - Atila: Aha, kje pa se učite vojskovanja, ropanja in sekanja glav??

(Gredo po hodniku do jesenske pravljice)

Nadja in Larisa: To je naša jesenska pravljica. (Atila zagrabi bučo, želi jo pojesti)

Nadja in Larisa: Ne to je dekoracija. (Atila postavi bučo nazaj, pogleda Anejo)

Oliver - Atila: Kdo pa je to?

Aneja: Ime mi je Aneja in sem plesalka v plesnem klubu Rubin.

Oliver - Atila: Kaj pa delaš?

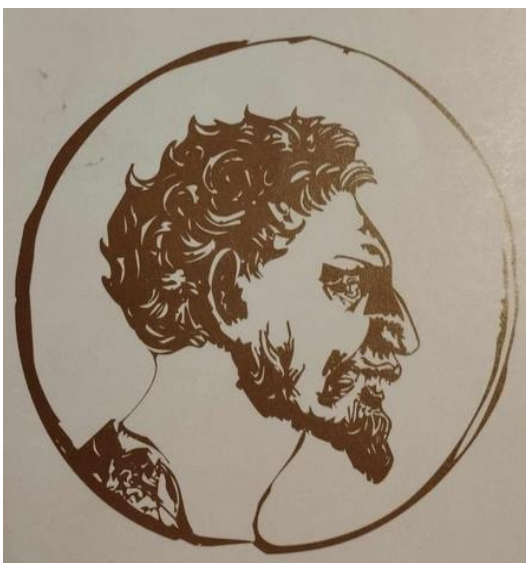
Aneja: Plešem, rada se lepo oblačim, igram trobento, se učim...

Oliver - Atila: Ti boš moja peta žena!!! (Aneja in Pia zaplešeta)

Oliver - Atila: Veš kaj obe bom imel, saj imam na Atilovem gradu že tri druge žene.

Aneja in Pia prestrašeni zbežita v učilnico, Oliver - Atila pa se spremeni v prah in zgodbe je konec.

2. »ŠIFRA ATILA«, ustvarjalna delavnica z uporabo sodobne tehnologije, avtor: prof. Peter Korošec

Ste se kdaj vprašali, kako so vojaki in vladarji v preteklosti komunicirali na daljavo, ne da bi sovražniki prestregli njihova sporočila? Eden izmed načinov je bilo šifriranje – skrivno zapisovanje sporočil, ki so jih lahko razvozlali le izbrani posamezniki.

V današnji delavnici bomo stopili v čevlje Atilovih vojščakov. Predstavljajte si, da ste del njegove mogočne vojske, ki premika svoje čete skozi Evropo. **Da bi ostali korak pred sovražniki, morate svoja sporočila zakodirati na način, ki ga razumejo le vaši zavezniki.**

Spoznali bomo različne metode šifriranja, ustvarili lastne šifre in poskusili razvozlati skrita sporočila. Kdo bo najboljši vojaški obveščevalec in razvozlal ključne informacije? Pripravite se na misijo, kjer boste združili logiko, domišljijo in zgodovino ter Atili pomagali pisati zgodbo v novi preobleki!

👉 **Ste pripravljeni na izziv? Šifrirano sporočilo že čaka na vas!**

1. NALOGA

Atilova vojaka Ruga in Otkar sta bila izkušena bojovnika in zvesta poveljnika v hunskih pohodih. Ruga je bil prebrisan strateg, ki je znal odkrivati pasti in načrtovati napade. Otkar je bil mojster hitrih sporočil in skrivnih dogovorov. Ker sta morala komunicirati na daljavo, sta uporabljala tajno pisavo, da sovražniki ne bi mogli razvozlati njunih sporočil. Namesto črk sta zapisovala posebne znake iz skrivne tabele.

A. Razkrij tajno besedilo, ki sta si ga poslala!

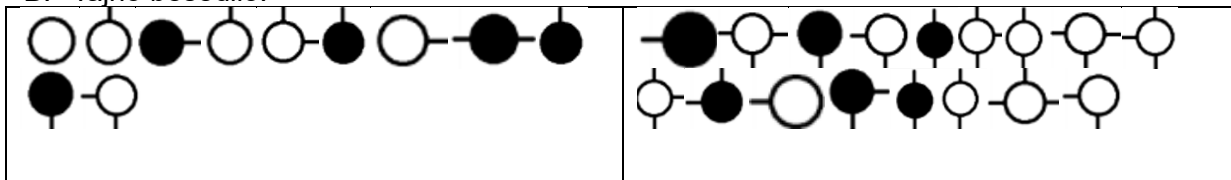
Tajna pisava:

A	B	C	Č	D
○	○	○	○	○
E	F	G	H	I
○	○	○	○	○
J	K	L	M	N
○	○	○	○	○

O	P	R	S	Š
●	●	●	●	●
T	U	V	Z	Ž
●	●	●	●	●

B. Tajno besedilo:

C. Razkrito besedilo:

--	--

Zdaj, ko imate že pripravljen šifrant, boste kot Ruga in Otkar ustvarili svoje lastno tajno sporočilo, povezano z Atilom. Sporočilo naj odraža pomembnost Atilovega vpliva in naj vsebuje ključne informacije, potrebne za uspešen pohod.

Tajno besedilo:

Razkrito besedilo:

2. NALOGA

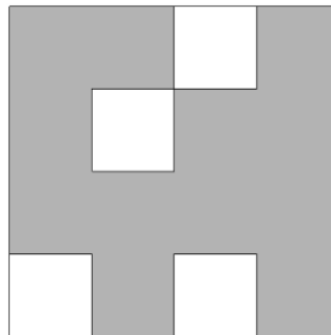
Atilova vojaka Kael in Merek sta bila izkušena bojovnika in zvesta poveljnika v hunskih pohodih. Kael je bil izjemen strateg, ki je vedno znal najti poti skozi sovražne linije. Merek je bil mojster hitrih sporočil in skrivnih dogovorov. Ker sta morala komunicirati na daljavo, sta uporabljala tajno pisavo, da sovražniki ne bi mogli razvozlati njunih sporočil. Uporabljala sta posebno rešeto. Tajno besedilo razkrivajo bela polja rešetke. Rešetko pa položimo na tajno besedilo v štirih različnih položajih. Razkrij tajno besedilo v celoti in na vsakem od štirih položajev rešetke.

PRIMER A

E	L	M	E
P	I	S	O
O	T	N	Š
Š	A	K	

tajno besedilo

rešetka (položaj 1)

POLOŽAJ 1:

POLOŽAJ 2:

POLOŽAJ 3:

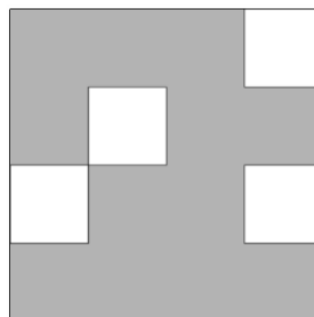
POLOŽAJ 4:

RAZKRITO BESEDILO:

PRIMER B

G	P	L	N
N	O	O	J
T	A	E	O
	T	S	A

tajno besedilo

rešetka

POLOŽAJ 1:

POLOŽAJ 2:

POLOŽAJ 3:

POLOŽAJ 4:

RAZKRITO BESEDILO:

Sedaj pa še sam pripravi eno tajno sporočilo, s pomočjo rešeta.

POLOŽAJ 1:

POLOŽAJ 2:

POLOŽAJ 3:

POLOŽAJ 4:

RAZKRITO BESEDILO:

3. NALOGA

Atilova vojaka Falk in Tarek sta bila izkušena bojovnika in zvesta poveljnika v hunskih pohodih. Za usklajevanje svojih napadov in obveščanje svojih enot sta uporabljala skrivne kode. Uporabila sta šifriranje, da vsaki črki pripada številka, ki je na enakem mestu v tabeli kot črka. Besedilo sta brez ločil zapisala v tajno besedilo s pomočjo zamika črk za določeno število mest (ključ za šifriranje). Na ta način so njune komunikacije ostale varne pred sovražniki.

Ključ za šifriranje: Število pomnoži s 5 in prištej 2 (če je večje od 24, upoštevaj ostanek pri deljenju s 25).

A	B	C	Č	D
E	F	G	H	I
J	K	L	M	N
O	P	R	S	Š
T	U	V	Z	Ž

0	1	2	3	4
5	6	7	8	9
10	11	12	13	14
15	16	17	18	19
20	21	22	23	24

Besedilo šifriraj po ključu: ATILOV ZAKLAD JE V ŠUTJOVI GRABI.

ŠIFRIRANO BESEDILO:

4. NALOGA

Atilova vojaka Kaldir in Roran sta bila spretna v iskanju skritih sporočil. Za šifriranje svojih vojaških ukazov sta uporabljala posebno metodo. Vsako sporočilo sta zapisala v tabelo s 5 znaki v vsaki vrstici, nato pa so besedilo prebrali po stolpcih. Zvezdica (*) je označevala presledek, da so lahko pravilno razvozlati sporočila.

ŠIFRIRANO BESEDILO:

KOLEOR*J*GAA*URLLAGSJETRKUNIA

E*KLBMŽO

Razkrito besedilo:

OP: Vse naloge so bile ustvarjene z uporabo pametne tehnologije CHATGPT.

3. Delavnica kreativnega pisanja s pomočjo izbranih besedil na Atilovi poti

Ste si kdaj želeli napisati (ne)navadno zgodbo in tako kreativno ustvariti nov zapis?

NAVODILO: Sprehodi se po Atilovi poti, spoznaj hunskega voditelja, zapiši zgodbe.

Avtorice zapisov: Eva Kavaš, Tijana Rožanc, Domenika Presekar

Tako pri tujih kot domačih raziskovalcih se pojavlja vprašanje, kako se je v ustnem izročilu lahko skozi stoletja ohranilo toliko pripovedi ravno o hunskih plemenih, ko pa so skozi ta prostor tudi pozneje vdiral številna druga barbarska ljudstva. Atila oz. Atila Bič božji, kot se je sam imenoval, je bil prestolonaslednik strica Rue od leta 434. Leta 445 je združil Bele in črne Hune in z njimi postal strah in trepet Evrope.

Nekoč je živel Atila, ki je premagal medveda. Mnogi so ga klicali tudi Bič božji. Bil je zelo močan. Mnogim je tudi vladal. Imel je svojo vojsko. Nekega dne se je odpravil na pot. Jezdil je konje. Takrat pa se je srečal z medvedom. Spopadla sta se in Atila je zmagal.

Bil je lep poletni dan. Prišla je nevihta. Začelo je grmeti in se bliskati. Potem je bilo temno in prišla je mirna zvezdna noč. V daljavi se je slišal topot konjev. Konje so jahali Huni, ljudstvo, ki mu je poglavar bil sam Atila, bič božji. S hitrimi konji so pridrveli in napadli Germane. Nato so Huni šli v Konstantinopol.

HUNSKA PREROKBA PRAVI: »Ko je umrl bog vojne, je njegov meč padel na Zemljo. Rodil se bo on, v stepi bo našel meč. Ena izmed legend pravi da je cerkev. Sv Marije Magdalene zgrajena iz ostankov Atilovega gradu.

JUTRO – O ATILOVI POTI Zjutraj zagledaš ptice, ki lepo pojejo in te vabijo na sprehod po zanimivi Atilovi poti. Dobiš veliko energije in spodbude, da bi se odpravil, zato se hitro oblečeš v topla oblačila in se odpraviš na dolgo in zanimivo pot z veliko veselja v sebi. Na zelo dolgi pot čudovite narave kapelskih gor, srečaš začetek Atilove poti. Pogledaš okoli sebe in zagledaš prečudovite razglede, vidiš lepe živali, zajce, ki skačejo okoli in srne, ki bežijo stran od avtomobilov. V evropskem spominu in domišljiji si je Atilova pot pridobila prostor, ki se v zgodovini lahko primerjal le še s ciklusom Aleksandrovega pohoda na vzhodu.

HUNSKÉ ŽENSKÉ - Ženske so živele v šotorih. Bili so poslikani s tulipani. Ženska kot je bila Honorija, je nosila rdeče sandale. Atila je zaročil Ildiko z zaročnim prstanom. Njo je na koncu obglavil Orest. Atila je v tistem času imel veliko žensk, s katerimi si je delil šotor in svojo posteljo ter jedel kosilo. Imel jih je toliko kot oblačil. Njihova imena so bila : Honorija, Ellaka, Kirka in še zadnja Ildika. To je bilo za nomadska ljudstva zelo značilno.

LEP SONČEN DAN NA ATILOVI POTI - Nekega lepega sončnega dne lepo ptički prepevajo in račke gagajo, ko naenkrat zabobni BOOM! BOOM! BOOM! Atila se je odločil, da ne bo šel na sprehod, zato je verjetno ostal doma. Njegova žena ga je masirala po hrbtu in mu obrila brado ter ga počesala ampak, KAKO? Ker ptički niso prepevali in račke niso kvakale, mu je frizuro počesala na vse strani, da je izgledal kot blisk in grom v njegovih laseh. Mogočni Rimski vojaki so vzeli krtačke in se odpravili po dolgi poti, ki se je vlekla v tri dni. Ko so prispeli, so ga počesali in Atila je bil vesel in nevihta je ponehala. Ves srečen se je odpravil na sprehod.

Atila v novi preobleki, zgodba hunske ženske za današnji svet

»Hm, Atila, Mislim, da je res sijajno biti tak, on. Prešerno skozi življenje, vedno dobiš kar želiš. In jaz to najbolj vem. Za prestol je ubil svojega brata Bledo in nasledil strica Rue. združil je bele in črne Hune. Ohranil je skromnost svojih korenin. Jedel je iz lesene sklede in nosil preprosta oblačila. Prilastil si je, kar mu je bila volja. In prav to ga je poslednjo noč ubilo.

»Jaz sem Kirka in to kar vam razkrivam obstaja in ne obstaja.« Prvič sem ga videla, ko je vdrl v naše mesto. Ponosno in pokončno je sedel na konju in v trenutku zaslužnil vsakogar. Ni prišel osvajat, le začasno je sklenil narediti mir med Huni. Združiti bele in črne. Ter jih narediti složne. Ne vem in nočem izvedeti, kaj je ponudil mojemu očetu, zakaj me je oče prodal. Atila se ni branil, čeprav sem tako postala njegova prva žena in kraljica. Prav gotovo pa ne njegova prva ljubezen in nikoli tista, ki bi trajala do smrti. V naših krajih in v tej kulturi, kulturi Hunov, je značilno mnogoženstvo. Poroka je bila zelo razkošna, čeprav je mojemu možu na obrazu pisalo, da ne uživa ob kiču. Meni pa se je trlo srce, ko so me menjali za zavezništvo. Življenje je minevalo na dvoru, ob služkinjah ter drugih ženah mojega moža. Rodila sem mu mnoge sinove, med katerimi je najstarejši Elak.

Atila ga je uril za boje. Želel si je mogočne vojske. In imel je to vojsko. Vojake, ki jim je bila največja čast umreti za svojo vodjo. Dogajali so se mnogi krvoločni boji, z mnogimi mrtvimi. Preko vseh teh bojev je Atila zavladal na ogromnem področju. Kraljestvu – brez meja. Vse zaslužnjene dežele pa so imele tudi prebivalce. Večino so jih pobili. Najlepše žene pa je Atila vzel s seboj. Ni jih bilo veliko srečnih. Marsikateri je vzel družino. Imel je vedno manj časa zame, pogosto mi je to ustrezalo. A bala sem se, kaj bo z mojimi sinovi. Bo moj sin nasledil njega? Bala sem se za prihodnost. Vedno manj sem bila njegova žena. Saj se z mano ni poročil iz ljubezni, ampak zaradi koristi. Lahko potem naredi moje sinove za dediče? Vedno mu je bil ljubši sin Ernas, kot pa njegov prvorojenec. Bala sem se, da ne bo hotel mojega dediča. Enostavno sem morala to ustaviti. V obupu sem se obrnila na Ildiko, dekle, ki sem jo poznala. Razumela je moje tegobe in vse moje stiske. Menila je, da me upravičeno skrbi. Imela je načrt.

Kmalu zatem je s svojimi čari zapeljala Atilo. Na veliko smo slavili poroko. Naslednji dan smo našli mrtvo truplo Atilo, ki ga je na mojo željo zastrepila Ildiko. Kot ustrežljiva in vdana žena pa se je za njim ubila še ona. V času mojega življenja sem ugotovila, da je ta čaša strupa, strup – smrt za to ljudstvo. Saj ne bodo našli potomca, ki bi lahko nasledil Atilo.«

SLIKE 4, 5, 6 in 7: Umetniški izdelki likovne in kulinarčne delavnice, kot predmeti trženja na Atilovi poti, mentorica Eva Žula, prof. likovne umetnosti, foto: Eva Kavaš

SLIKA 4: nekoč kovanci, danes magnetki ali medenjaki na Atilovi poti in tržnici

SLIKA 5: **Atilova čaša kot izdelek lokalnega mizarja**

Atilovi cekini in razglednice, ki predstavljajo tehnično dediščino domače pokrajine

Zloženska Atilova pot v slovenskem, nemškem in madžarskem jeziku

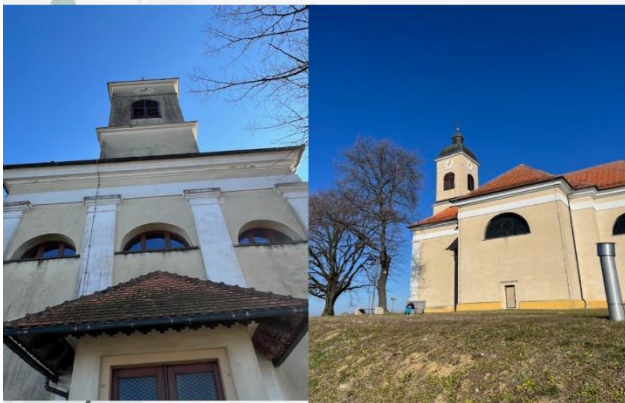
SLIKA 6: **Piščoti v obliki lista z Atilovo podobo simbolizirajo vinogradništvo s tradicijo, kulinarčni izdelek kot možnost ponudbe lokalnih gospodinj**

SLIKA 7: Razglednice z uporabo programa CANVAS predstavljajo naravno in kulturno dediščino pokrajine

Cerkev sv. Marije Magdalene na Kapeli

Avtorica: Eva Kavaš

Zaključek in ideje za promocijo

Z namenom, da bi ohranili, oživili in promovirali Atilovo pot, želimo s svojimi idejami privabiti Turistično društvo Radenci, lokalne gostinske in vinogradniške ponudnike, Zdraviliške Radenci k upoštevanju naših idej. Prav tako želimo te ideje posredovati na občino Radenci, ki naj del denarnih sredstev nameni vinogradniškemu in upokojskemu društvu ter prostovoljcem - za izdelavo in promocijo ter prodajo kulinarčnih in tehničnih izdelkov. Na sami Atilovi poti predlagamo, da bi občasno zaživela turistična tržnica z lokalnimi dobrotami. Prav tako predlagamo promocijo Atilove poti okoliškim osnovnim in srednjim šolam za aktivno izvedbo dneva dejavnosti, saj je naš namen povezati tradicijo s trendom.

»Tako se vedno znova vračamo na njegovo pot sredi Kapelskih goric ter ustvarjamo umetniške, matematične, kulinarčne in pisne izdelke z mislijo nato, da je Atila še vedno med legendo in resničnostjo«.

LITERATURA NA SLOVENSKEM

1. Fran Kovačič, Slovenska Štajerska in Prekmurje, zgodovinski opis, Matica Slovenska, Ljubljana 1926.
2. Anton Krempl, Dogodivščine štajerske zemlje, *Graz, 1854, Maribor, 1926.*
3. Gerhart Ellert, Atila, Cankarjeva založba, Ljubljana 1963.
4. Geza Gardony, Atila, bič božji, Pomurska založba, Murska Sobota, 1973.
8. Pavle Blaznik, Historična topografija Slovenije, Slovenska Štajerska in jugoslovanski del Koroške do leta 1500, 1 (A-M), Obzorje, Maribor, 1986.
9. Roudi Bernarda, Atilova pot, Zbirka krajevnih legend in zgodovinskih virov, Prleška razvojna agencija, Murska Sobota, 2003.
9. Zgodovina v letnicah (od kamene dobe do računalnika), Mladinska knjiga, Ljubljana, 1991.
10. Ivan Stopar, Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji, VIHARNIK, Ljubljana, 1993.
11. Zmago Šmitek, Kristalna gora, mitološko izročilo Slovencev, Ljubljana, 1998.
12. Atila – zapisani v času, GEA 6, Ljubljana, 2002.
13. Šmitek, Zmago 1998: Kristalna gora, mitološko izročilo Slovencev, Ljubljana, 1998.

VIRI NA MADŽARSKEM:

1. Lengyel Dénes: REGI MAGYAR MONDAK, Budupest, 1974.
2. MAGYAR HUNMONDÁK, Helbing Fereuc Képeivel, Budampest, 1989.
3. Filla Istvan, Történelmi Olvasókönyv, Budupest 93, (Római kővebek Attilánal...).

Pisni viri, ki so se jih učenci posluževali so bili:

- Odlok o razglasitvi nepremičnin in kulturnozgodovinskih spomenikov na območju občine Gornja Radgona, 1990.
- Pravljice in druge zgodbe iz naših krajev v spomin našim prednikom, Pozabljeno v predalih, Ljutomer, 2001.
- Razvojni projekt CRPOV za območje KS Kapela in dela KS Radenci, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, Maribor, 1999.

Atila v naših krajih ni nikoli potoval, vendar med ljudmi še zmeraj živijo zgodbe o hunskem kralju Atili, o grofu Kocjanu in seveda o skritej zakladu ...